

ερεύνης καὶ τὴν συλλογὴν αὐτῶν πρό τινας ἐπιλαβόμενος, ὠρμήθη ἐκ τῆς ιδέας ὅτι ἡ διάσωσις αὐτῶν θὰ παρεῖχε οὐ μικρὸν τὸ ὄφελος τοῖς παρ' ἡμῖν κυρίως γλωσσοδίφαις, ἠθογράφοις καὶ ἱστορικοῖς, καὶ ἐμοὶ εὐαρεστοτάτην ἀσχολίαν. Ἀλλὰ τῶν ἀντικειμένων ἅτινα ζωηρότερον ἤγειραν ἐν ἐμοὶ τὸ διάφορον καὶ θερμότερον τὸν πόθον τῆς συλλογῆς, εἰσὶ τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα τῆς νήσου, ὧν τὰ τελευταῖα κυρίως ἔχουσι τὰ πλεῖστα καταφανῆ τὴν σχέσιν πρὸς τὰ τῶν ἀρχαίων, ἄλλα δὲ εἰσι πάντως ἑλληνοφανῆ. Τῆς περιγραφῆς τούτων ἐν μικραῖς διατριβαῖς ἀρχόμεθα ἀπὸ τῶν κατὰ τὴν σημερινὴν ἑορτὴν τῶν εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου.

Α'.— Η ΜΙΣΟΣΠΟΡΙΤΙΣΣΑ

Ἡ ἑορταζομένη σήμερον Παναγία ὀνομάζεται παρὰ τοῦ λαοῦ *Μισοσπορίτισσα*, ἔφορος οἰοεὶ νομιζομένη τῆς σποράς ἐν γένει, νέα Δημήτηρ, ἧς ἡ ἑορτὴ συμπίπτει μετὰ τῶν μέσων τοῦ χρόνου τῆς σποράς τῶν δημοτριακῶν.

Ὁ γεωργὸς εὐρισκόμενος ἤδη εἰς τὸ μέσον τῆς ἐργασίας του ταύτης, ἐξ ἧς, μάλιστα παλαιότερον, ὅτε ἐν γένει τὰ σιτηρὰ ἦσαν τῶν κυριότερων τοῦ τόπου προϊόντων, ἀναρτᾷ τὴν ἀσφάλειαν τοῦ ἄρτου του, τῆς κυρίας τροφῆς του, θεωρεῖ πλέον τὸ ἥμισυ ταύτης ἡσφαλισμένον, ἐπὶ τούτῳ δ' ἐλπίζων λέγει τὸ ῥητὸν

»Μισῶσπειρα, μισόφαγα»
»μισῶχω νὰ περάσω»

συνδυάζων οὕτω λεκτικῶς καὶ πραγματικῶς τρία σπουδᾶ ἀδι' αὐτὸν γεγονότα, τρία πολυσήμαντα χρονικὰ διαστήματα, τὸ μέσον τοῦ χρόνου τῆς σποράς, τὸ μέσον τοῦ ἔτους ἀπὸ τοῦ θερισμοῦ καὶ τοῦ ἡμίσεος μέλλοντος ἔτους τὴν ἐξασφάλισιν ὡς ἐκ τῆς μέχρι τοῦδε γενομένης ἡμισείας σποράς, ἐπὶ τούτῳ δὲ σήμερον γενικὴ ἐπικρατεῖ συνήθεια νὰ βράζωσι τὰ *πολυσπορία* (ἡ σπανιότερον *μουρμπουρέλια*) ἧτοι διαφορῶν εἰδῶν ὄσπρια καὶ δημοτριακῶν ὁμοῦ, εἰς ὧν δὲ τὰς τραπέζας θὰ ἴδῃ τις, σήμερον ἐν Κεφαλληνίᾳ διὰ τὸ καλὸν τὸ περιεργον φαγητὸν ἐν ᾧ θὰ εὔρη ἀπὸ τῶν κυάμων μέχρι τῆς φακῆς καὶ ἀπὸ τοῦ ἀραβοσίτου μέχρι τοῦ ἀγριοκοκκίου. Εἰς πολλὰς οἰκίας μάλιστα βράζουσι μεγάλην ποσότητα διανεμόντες εἴτα ἐξ αὐτῶν εἰς τοὺς πτωχοὺς, πολλοὶ δὲ παντοπῶλαι μιγνύντες τὰ διάφορα ὄσπρια καὶ σιτηρὰ, δωροῦσιν εἰς τοὺς πελάτας τῶν καταστημάτων των.

Τὸ ἔθιμον τοῦτο ἔχει ἀφεύκτως ἀρχαίαν τὴν καταγωγὴν. Κατὰ τὸν Πυανεψιδῶνα, μῆνα τέταρτον ἢ πέμπτον τοῦ ἀττικοῦ ἡμερολογίου πολλαὶ ἤγοντο ἑορταὶ καὶ πολλοὶ ἐτελοῦντο ἀ-

γῶνες ἐν Ἀθήναις καὶ ἄλλαις ἑλληνικαῖς πόλεσι. Τὰ *Ἀπατούρια* ἡ μεγάλη πολιτικὴ ἑορτὴ, ἐξ ἧς καὶ ὁ μῆν *Ἀπατουρίων* παρ' Ἐφεσίοις καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἀσίας, τὰ *Χαλκεῖα* πρὸς τιμὴν τοῦ Ἡφαίστου, οἱ πρὸς τιμὴν τοῦ Ἥλιου ἀγῶνες, ἡ ἑορτὴ τῆς Παλλάδος καὶ τοῦ Ἄρεως, καὶ αἱ μεγάλαι ἑορταὶ τῶν *Πυανεψιδῶν* καὶ τῶν *Θεσμοφορίων*.

Ἄλλ' αἱ δύο τελευταῖαι ἐσχετιζόντο σπουδαίως μετὰ τῆς ἐποχῆς διότι ἡ μὲν τῶν Πυανεψιδῶν, ἐξ ἧς ἐπωνομάσθη ὁ καθ' ὃν ἐτελεῖτο ἡ ἑορτὴ μῆν Πυανεψιδῶν, ἤγετο πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος εἰσαχθεῖσα ὑπὸ τοῦ Θεσέως. Κατ' αὐτὴν ἔβραζον ὄσπρια, καὶ κυρίως πύανα ἦτοι κυάμους πρὸς τιμὴν τοῦ Θεοῦ, ἐκ τῆς ἐψέως τῶν πυάνων τούτων κληθείσης τῆς ἑορτῆς Πυανεψία. — Ἡ δὲ τῶν Θεσμοφορίων πρὸς τιμὴν τῆς Δήμητρος ἐπὶ τῷ ὅτι εἰσαγαγοῦσα τὴν γεωργίαν καὶ τὰ γεννήματα ἐγένετο ἡ ἀφορμὴ τῆς ἐπικοινωνίας καὶ νομικῆς τῶν κοινωνιῶν συντάξεως καὶ πρὸς ἀνάμνησιν τῶν νόμων καὶ κανονισμῶν τοῦ ἐξηγενησιμένου βίου ἀποδιδόμενων αὐτῇ τῇ Θεσμοφόρῳ θεᾷ, καὶ ἧτις ἑορτὴ εἰσῆχθη ὑπὸ Ὀρφέως ἐν Ἀθήναις ἢ ἐξ Αἰγύπτου κατ' ἄλλους. — Ἡ σύμπτωσις τῶν κατὰ παλαιὸν ἔθιμον βραζομένων ὄσπριων καὶ δημοτριακῶν, ἧτοι τῶν *πολυσπορίων* πρὸς τὰ *πύανα* τῶν ἀρχαίων, ὁ Πυανεψιδῶν ἀντιστοιχῶν κατὰ τοὺς πλείστους πρὸς μέρος τοῦ Νοεμβρίου τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου, Ἡ Δημήτηρ, ἡ Μισοσπορίτισσα, ὁ χρόνος τῆς σποράς, νομιζόμεν ὅτι ἀρκοῦντως ἐξηγοῦσι τὴν καταγωγὴν τοῦ Κεφαλληνικοῦ ἔθιμου καὶ σχετιζοῦσιν αὐτὸ πρὸς τὴν ἀρχαιότητα, συνδυάσαντος τοῦ λαοῦ ἐν τῇ προτασίᾳ τῆς Παναγίας τὰς θεϊκὰς ιδιότητας καὶ τὰς ἑορτάς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Δήμητρος ἐν τῇ τηρήσει λειψάνων τῶν Πυανεψιδῶν καὶ Θεσμοφορίων.

Ἐν Αἰξουρίῳ τῇ 21 Νοεμβρίου 1888.

ΗΛΙΑΣ Α. ΤΣΙΤΣΕΛΗΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΓΗΝ

Μετὰ τὸν Βεετόβεν καὶ τὸν Σοῦβετ καὶ ὁ Γλοῦκ θ' ἀποκτήσῃ μετ' ὀλίγον μνημεῖον ἐν τῷ κεντρικῷ κοιμητηρίῳ τῆς Βιέννης. Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τῆς αὐστριακῆς πρωτεύουσῆς ἀπεφάσισεν ὅπως τὰ ὅσπια τοῦ περιδόξου μελοποιῦ τῆς *Ἰφιγενείας* μεταφερθῶσιν ἐκεῖ καὶ κατατεθῶσιν ἐν χώρῳ, ἐφ' οὗ θέλει στηθῆ μνημεῖον ἄξιον αὐτοῦ, δαπάνη τῆς πόλεως Βιέννης. Ὁ Γλοῦκ νῦν κεῖται τεθαμμένος ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τοῦ Προαστείου Ματζζλίνσдорφ καὶ ὀβελίσκος ἐκ γρανίτου ὀρθοῦται ἐπὶ τοῦ τάφου του.